

Särskilda krav på egenkontroll

för anmälnings- och tillståndspliktiga verksamheter.



Illustrationen är hämtad från Naturvårdsverkets handbok 2001:3 "Egenkontroll en fortlöpande process".

De punkter i egenkontrollen som A-, B- och C-verksamheter särskilt ska utgå ifrån är följande:

1. Ansvarsfördelning
2. Rutiner för kontroll
3. Bedömning av risker
4. Anmälan om driftstörning
5. Förteckning över kemiska produkter

Dessa särskilda krav finns i förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll. I de färgade faktarutorna kan du läsa vad som står i förordningen om de fem punkterna.

1. Ansvarsfördelning

Vad säger lagen?

- 4 § För varje verksamhet ska det finnas en fastställd och dokumenterad fördelning av ansvaret för de frågor som gäller för verksamheten enligt
- miljöbalken och föreskrifter kopplade till miljöbalken
 - domar och beslut rörande verksamheten som är kopplade till miljöbalken och dess föreskrifter.



Arbetsuppgifterna bör vara fördelade så långt ut i organisationen som det är lämpligt för att få ett väl fungerande förebyggande eller kontrollerande arbete när det gäller miljökraven.

Ansvar kan ligga på en bestämd funktion eller namngiven person på en viss befattning. Det räcker inte med att ansvaret ligger på en enhet eller del av verksamheten. Den person som har ansvaret ska ha getts förutsättningar i form av kunskaper, befogenheter och resurser.

Ansvar bör vara fastställt av den som är högst ansvarig för verksamheten, till exempel VD, styrelse eller platschef.

2. Rutiner för kontroll

Vad säger lagen?

5 § Verksamhetsutövaren ska ha rutiner för att fortlöpande kontrollera att utrustning m.m. för drift och kontroll hålls i gott skick, för att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön.

Det som föreskrivs i första stycket ska dokumenteras.

Rutiner bör finnas för till exempel:

- ☒ Skötsel och underhåll av till exempel reningsutrustning, maskiner i produktionen, fordon och skyddsutrustning (till exempel invallningar).
- ☒ Kalibrering och avläsning av instrument.
- ☒ Att med regelbundna intervaller undersöka eller se över utrustning, fysiska skyddsåtgärder med mera och de rutiner för drift, skötsel, underhåll och kalibrering som kringgärdar utrustningen/åtgärderna.
- ☒ Åtgärda identifierade avvikelser eller brister (avvikelserutiner).

Rutiner för kontroll av utrustning bör ses över och

uppdateras regelbundet, till exempel en gång per år.

Dokumentationen av kontrollen ska belysa :

- ☒ Hur ofta olika undersökningar sker
- ☒ Vad undersökningarna omfattar (rutiner, anläggningar, installationer, utrustningar, kontrollutrustningar etc.)
- ☒ Om och i så fall vilka provtagningar, analyser och mätningar som ingår samt vilket syfte dessa har
- ☒ Vilka andra moment som ingår

Det är viktigt att utgå från de kontroller som redan nu utförs och dokumentera dessa på ett enkelt sätt.

3. Bedömning av risker

Vad säger lagen?

6 § Verksamhetsutövaren ska fortlöpande och systematiskt undersöka och bedöma riskerna med verksamheten från miljö- och hälsosynpunkt. Resultatet av undersökningar och bedömningar ska dokumenteras.

Med risker menas både sådana som uppstår från verksamheten när den fungerar normalt och sådana som inte är avsedda. Riskbedömningen utgår från verksamheten som den ser ut idag, genom att pågående och befarad miljöpåverkan analyseras och bedöms. Riskerna behöver fortlöpande kontrolleras, och en mer systematisk genomgång bör göras till exempel en gång per kvartal eller årligen beroende på typen av verksamhet. Uppdateringar av riskbedömningen kan innebära att ta reda på:

- ☒ Om användningen av en viss kemisk produkt ger olägenheter som inte förutsågs när den började användas.
- ☒ Om det kan uppstå nya olägenheter av utsläpp eller om buller från verksamheten förändrats.
- ☒ Om olägenheter från transporterna till eller från verksamheten har förändrats.

- ☒ Om olägenheter kan uppstå som följd av de normala rutinerna för drift eller skötsel.
- ☒ Om bebyggelsen runt omkring eller planförhållanden förändras.
- ☒ Om förändringar i produktionen eller utveckling av nya produkter kan med föra negativ påverkan på miljö och hälsa.

Beroende på om riskanalysen avser en fortlöpande process eller en möjlig enskild händelse används olika riskanalysmetoder. Händelsebaserade risker, t ex ett oljeutsläpp, analyseras med hjälp av begreppen sannolikhet och konsekvens. I arbetet med att identifiera möjliga risker krävs stor insats och medverkan av många – olika ögon ser olika risker!

De undersökningar och bedömningar som görs ska resultera i att åtgärder vidtas för att eliminera/minimera de risker som förekommer. En händelsebaserad risk kan minskas genom olycksförebyggande och/eller skadebegränsande åtgärder. En risk som är förknippad med driften av den normala verksamheten kan elimineras till exempel genom att en kemikalie ersätts med en mindre farlig.

4. Driftstörning

Vad säger lagen?

6 § Inträffar i verksamheten en driftstörning eller liknande händelse som kan leda till olägenheter för människors hälsa eller miljön, ska verksamhetsutövaren omgående underrätta tillsynsmyndigheten om detta.

En driftstörning som verksamheten omgående måste underrätta tillsynsmyndigheten om kan vara t ex:

- ☒ Överskridande av gränsvärde
- ☒ Överskridande av riktvärde, som inte är tillfälligt, på grund av större störningar i processen.
- ☒ Okontrollerat utsläpp till recipient (luft, mark, eller vatten), dag- eller spillvatten (till exempel reningsutrustningen ur funktion, oljeutsläpp, olyckshändelse, tankhaveri eller liknande)

- ☒ Brand, rökutsläpp, för omgivningen synliga, onormala utsläpp
- ☒ Onormalt buller

Rapportering ska göras redan vid misstanke om att störningen kan medföra en risk för hälsa eller miljö. Verksamhetsutövaren bör inte avvakta kunskap om den verkliga har orsakat en skada eller inte. Rapportering av en störning ska ske omedelbart, till exempel via telefon (inom ett par timmar, dock senast inom 24 timmar). Om inte rätt handläggare kan nå kan ändå ett meddelande lämnas, i första hand per telefon eller fax till expeditionen.

Om miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen är stängd när störningen inträffar kan ett meddelande skickas in per e-post så att man kan se avsändningstiden, samt en telefonkontakt tas när förvaltningen har öppnat. Kontakta på tfn 044- 13 50 00 och e-post: kommun@kristianstad.se

Rapporteringen bör sedan kompletteras med ett skriftligt meddelande. På kommunens hemsida finns en blankett för driftstörning som ni kan använda.

5. Förteckning över kemiska produkter

Vad säger lagen?

7 § Verksamhetsutövaren ska förteckna de kemiska produkter samt biotekniska organismer som hanteras inom verksamheten och som kan innebära risker från hälso- eller miljösynpunkt.

Förteckningen ska uppta följande uppgifter om produkterna eller organismerna:

1. Produkten eller organismens namn,
2. omfattning och användning av produkten eller organismen
3. information om produktens eller organismens hälso- och miljöskadlighet, samt
4. produktens eller organismens klassificering med avseende på hälso- och miljöfarlighet.

Mer om förteckning över kemiska produkter

Alla kemiska produkter med möjlig risk ska vara med på förteckningen om de används i produktionen (inte kontorsmaterial, diskmedel i lunchrummet etc.).

Även entreprenörens kemikalier bör vara med. Kemikalieförteckningen bör uppdateras regelbundet, till exempel en gång per år. På vår hemsida finns en mall för hur en kemikalieförteckning kan se ut.

Du bör ha en uppdaterad samling av säkerhetsdatablad för de produkter som hanteras i verksamheten. Informationen i bladen kan behövas för att få kunskap om produkterna.

Det ska dokumenteras vem eller vilka som ska föra registret (§ 4) samt vilka risker som identifierats och hur de värderats (§ 5).

6. Krav för dig som säljer kemiska produkter

För dig som släpper ut en kemisk produkt på marknaden och har tillverkat, i eget namn förpackat, packat om eller ändrat namn på produkten eller fört in den till Sverige gäller ytterligare krav (7a §). Du ska ha dokumenterade rutiner för att klassificera och märka produkten rätt samt utarbeta säkerhetsdatablad, om verksamheten omfattar:

- ☒ fler än 25 olika kemiska produkter som innehåller ett ämne som är farligt enligt bestämmelser om klassificering och märkning av kemiska produkter,
- ☒ minst en kemisk produkt som är särskilt farlig enligt 2 § förordningen (2008:245) om kemiska produkter och biotekniska organismer, eller
- ☒ minst en kemisk produkt som innehåller ett ämne som finns upptaget på den kandidatförteckning som anges i artikel 59 i förordning (EG) nr 1907/2006. Förordning (2011:22).

Läs mer:

www.naturvardsverket.se
(sök på egenkontroll)
www.kemi.se

Vill du veta mer?

Kontakta oss på miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen eller din branschorganisation.



Kristianstads
kommun